

צ'בזטי מוזהר"ן

קמא

דף קג:

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה קלט

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(ה"מ שמו שמה)

תורה אור
משלי כה (כב) כי יקלם
אתה הנה על ראשו ויקלם
ישלם לך:

תורה קלו
תהלים קיט (כו) חלקי יקלם
אמרתי לשמר דבריך:
איוב לא (ב) ומה חלק אלוה
מפעל ונתלת שני מפרטים:

תורה קלה
תהלים כו (ח) לך אמר לבי
בקשו פני את פניך יקלם
אבקשו:

תהלים עג (כו) פלה שארי
ילבבי צור לבבי יקלם:
אלהים לעולם:

תהלים כד (ד) נקי כפים ובר
לבב אשר לא נשא לשוא
נפשי ולא נשבע למרמה:
תהלים קט (כב) כי עני
ואביון אגבי ולבי חלל
דברי:

תורה קלט
תהלים פה (יד) צדק לפני
ינתן וישם לדרך פעמיו:
משלי ה (ה) רגליה ירודת
מות שאל צדיקה תמכו:
ישעיה נח (ג) אם תשוב
משנת רגלך עשות תפצית
ביום קרשי וקראת לשבת
עגב לקדוש יהיה מכתב
וכבודו מעשות דרכיך
מפוצא חפצך ודבר דבר:
תהלים קיט (עב) מען
לשוני אמרתך כי כל מצותיך
צדק:

תורה קמ
איוב לו (ו) ביד כל אדם
יתתום לדעת כל אנשי
מעשה:
קהלת יב (ג) סוף דבר הכל
נשמע את האלהים ירא ואת
מצותיו שמור כי זה כל
האדם:

תורה קמא
דברים נצבים ל (ו) וקל
יהיה אליהם את לבבך ואת
לבבך ודעת לאהבה את יהוה
אלהיך בכל לבבך ובכל
נפשך ליעזב חייך:

להיות שחבירו יחזור בו ולא יהי' שוב מחלוקת, או שיהי' לו מפלה. כי יוכל להיות שגחלים אתה חותה על ראשו [א] בזה שאתה מעלהו לכף זכות. וזהו הוי דן את כל אדם לכף זכות, דן דייקא, כי הוא בחי' דין ומשפט ממש. כי ידוע שקודם שעולין לאיזה מדריגה, דנין את האדם [ב]. וע"כ בזה שאתה דן אותו לכף זכות, ואתה מעלהו למדריגה יותר גבוה, דנין אותו, וכפי שיצא המשפט כן יקום:

קלז [א] (תהלים קיט) **חלקי ה' אמרתי לשומר דבריך.** היינו שהחלק אלקי ממעל [ב] שיש לי, אומר לי ומלמד אותי לשמור

דבריך:
קלח [א] (שם כז) **לך אמר לבי בקשו פני פרשתי בשליחותך.**

כי עיקר האלקות בלב, כמ"ש (שם עג) **צור לבבי כמבואר** אצלנו כמ"א [א]. ומה שהוא **בר לבב** [ב] בכחיו ולבי חלל **בקרבי** (שם קט), יוכל לידע עתידות ע"י מה שהלב אומר לו שהוא דברי ה' ממש. וזהו **לך אמר לבי בקשו פני לך בשליחותך כנ"ל.** כי מה שהלב אומר הם דברי ה' ממש כנ"ל והבן [א]:

קלט [א] (תהלים פה) **צדק לפניו יחלך וישם לדרך פעמיו.**

כי יקרא דשבתא הוא, כי בחול שיש שלימת החיצונים, כשאדם עושה מצוה, אזי יונקת הקליפה מהרגלין של המצוה כי כל מצוה היא קומה שלימה. ואזי אין להמצוה ההוא בחי' רגלין לעלות בהם ולילך לפני הקב"ה. כי הקליף לקחה הרגלין מן (בכחי' [א] רגלי יורדות מות). וכשבא שבת ונתבטל שלימת החיצונים [א], אזי עולים הרגלין מהמצוה שהיו בתוך החיצונים בחול שינקו מהם, ואזי עולה המצוה והולכת לפני הקב"ה. וזהו (ישעיה נח) **אם תשוב משבת רגליך שע"י שבת תשוב ותחזור הרגלין להוציאם מביני החיצונים.** ואזי עולה המצוה והולכת לפני הקב"ה, והקב"ה משתעשע בה אף אם נעשית ע"י קמן שבקמנים, ובלי כוונה ושלימות הראוי להמצוה, עכ"ז יש לקב"ה תענוג גדול מהמצוה. כמו האב שיש לו תענוג גדול כשבנו מתחיל להלוך, אף שאינו הולך כראוי, עכ"ז משתעשע מאד ממנו, כך הקב"ה משתעשע מאד מכל א' מישראל כשעושה מצוה. והנה החולך במדבר במקום שאין דרך אינו יכול לעשות דרך כבושה ע"י פעמי רגליו, כ"א כשילך הרבה. והמצוה נקראים צדק, כמ"ש (תהלים קיט) **כל מצותיך צדק.** וזהו [ב] **צדק לפניו יחלך,** כשהמצוה הולכת לפני הקב"ה. **אזי וישם לדרך פעמיו** הקב"ה עושה מפעמי רגליו, דרך שהוא כבושה לרכים. כי מחמת גודל התענוגים והשעשועים שיש להקב"ה מהמצוה, עושה מפעמי רגליו דרך כבושה. וזהו **וישם לדרך פעמיו.** [א] (ענין זה לקמן [א] רעז) באריכות):

קמ [א] (איוב לו) **ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו.** כי הצדיק בעצמו א"א להשיגו [א], כי אין בו שום תפיסה, כי הוא למעלה משכלו [א]. רק ע"י אנשיו המקורבין אליו יוכל להבין מעלת הצדיק. כי ע"י שרואין אנשיו שהם אנשי מעשה יראים ושלימים, ובהם יש להם תפיסה והשגה, כי העולם אינם רחוקים עדיין מהם כ"כ כמו מהצדיק בעצמו, על כן מי שרוצה האמת, אפשר לו לידע מעלת הצדיק על ידי

אנשיו. וזהו כמו משל החותם, שהכתב החקוק עליו א"א לקרותו, מחמת שהאותיות בחיפך. רק ע"י שמכין ומציירין החותם על שעוה, רואים האותיות והציורים החקוקים על החותם, ומבינים כתב החותם. וזהו **וביד כל אדם יחתום הצדיק** נקרא כל אדם, כמ"ש (קהלת יב) **כי זה כל האדם [א].** וזה **לדעת כל אנשי מעשהו,** ע"י אנשי מעשה של הצדיק [א], תוכל לידע אותו, כמשל החותם כנ"ל. וגם הצדיק הוא בחי' חותם, כ"ש [א] וצאצאיו חתם אות ברית קודש, וצדיק הוא מאן דנטר ברית [א]:

קמא [א] **אם** יזכה שירגיש באמת כאב הטאוי, היינו כשימול את ערלת לבבו. כי כל זמן שלבו ערל ואטום, א"א לו להרגיש באמת, רק כשימול את ערלת לבבו, ויהיה לו חלל בלב, ואזי ירגיש לבבו באמת גודל כאבו, ויצטער ויתחרט באמת. ואזי מגודל החרטתו, ירגישו גם כל הלכבות של כל הטיפות שנמשכו ממנו, ולכל מקום שנמשכו, ירגישו שם במקום שהם, הן אותם שנמשכו ממנו ונתהוו מהם בניו ממין בני אדם, והן אותם שנמשכו ממנו למקום אחר ח"ו, וגם שם יש להם לב ושאר איברים. ואזי כשימול את לבבו, וירגיש לבבו גודל כאבו, ויתחיל להצטער ולהתחרט באמת, אזי ירגישו שם כל הלכבות של הטיפות, ויתודע להם האמת היאך הם מוטלים במקום שנופות בשאל תחתית. כי מתחילה נדמה להם שטוב להם, כי הן מוזיקי עלמא. רק אח"כ כשנימול לבבם, ע"י שנימול לבב אביהם, אזי מרגישים היכן הם, ומתחילין לקונן ולהצטער, ונעשה שם רעיש גדול ביניהם. וזהו (דברי' ל) **ומל ה' אליהם את לבבך, ואת לבב זרעך,** היינו כשימול ה' את לבבו, ימול גם לבב זרעו. ולהיכן שנמשך הזרע, הן למין בני אדם, אזי מחויבים בניו שירגישו ג"כ הרחור תשובה על ידי שנימול לבב אביהם. וכן אם נמשך למקום אחר ח"ו, אזי ימולו שם הלכבות וירגישו כנ"ל: והזמן המסוגל לזה הוא חודש אלול, כי **אלול ר"ת את לבבך ואת לבב,** היינו שימול ה' את לבבו ואת לבב סתם התלוי בו, להיכן שנמשך כנ"ל. היינו הלב של הטיפות לאיזה מקום שנמשכו, אם שנמשכו ונתהוו מהם בניו מין בני אדם, והן שנמשכו ח"ו למקום אחר, וגם הם בניו, והם תלויים בו. וע"כ כשנפטר האדם הם הולכים אחר המטה ומקוננים עליו כמו בניו ממש ממין אדם, אך שזה שהם הולכים ומקוננים אחריו הוא לו לבזיון ולהרפה גדולה, רחמנא ליצלן ר"ל מעונשים הללו כידוע [א]:

קמב [א] **מי** שא"א לו ללמוד כלל, כגון שהוא ע"ה, או שאין לו שום ספר, או שהוא במדבר, רק שלבו בוער בו ונכסף מאד ללמוד ולעבוד את ה', אזי מה שהלב הומד ללמוד, זה בעצמו הוא בחי' לימוד מתוך הספר. כי נמצאו בעולם שני צדיקי שמדבריו זה לזה, והם ברחוק מקום זה מזה כמה מאות פרסאות. היינו שזה הצדיק מקשה קושיא בתורה, והצדיק השני שם במקומו, ואומר דבר שהוא תירוץ על הקושיא של הצדיק הא' [א] וכן לפעמי' זה מקשה וזה מקשה, והקושיא של האחד הוא תירוץ על קושיא של חבירו, וע"י זה נדבריו זה

יעקב ישראל אלגוי שובכים פ"א. ספר דרך משה (לרבי משה יצחק בן אליעזר ממונקטש) יום שמיני. גשר החיים פרק יב אות ג'. עיין וזהו ח"א ריט: וח"ב ק: ורסו: ועיין של"ה הק' מסכת פסחים דף ה. ובספר קרבן שבת (לרבי בצלאל מקורבין) פרק שביעי. לא ידוע מתי והיכן נאמרה [א] עיין קיצור ליקוטי מוהר"ן השלם בתוספת ומילואים לסימן קמב

תפילין דרוש ה' מוחין נדבוקא הם חותם הנחתם בה ממוחין דו"א. ויועז שלמית ונסתא ושלל כמי' קב"ה ושכנתיה כמי' ז"ל וטק. כ"ב ברכה שמברכים על הכוס אחרי בריית מילה. ועיין שבת קלז: ב' בדפדפי' ותורלד - באות. ומתורלד - באות (כלשון חז"ל בברכה שאחרי המילה) [א] * וזה נח דף נט: תורה זו נאמרה בראש חדש אלול לא ידוע באיזה שנה והיכן ועיין חיי מוהר"ן סימן לט [א] שבט מוסר פרק כו בשם השלח"ק. חמדת הימים לרבי

לא ידוע מתי והיכן נאמרה [א] בתשכ"ט - מעשהו (כמ"ש בפסוק) [א] עיין שיש"ח ח"ו סימן ערב [א] עיין ספר המדות אמת את ל' ותורה רמג ועיין מועד קטן טז: שעל כן צדיק נקרא כושי [א] עיין ברכות ו: ושבת ל: כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה [א] נס אנשיו לא מתיקא אלא שע"י שנקלמוס עמוהו נתקם כנס חותמו. ועיין פסחים נ. עולם הפוך לאיתי וכמי שנת נה. חותמו של הקב"ה אמת, חותמו לייקא. ועיין שער הכוונת

וזהו תרומה קלה. טעם שאסור לומר רחוק כמעריב של שבת וזהו ויהא רג. והקדמת מתוך מדבש שם משער הכוונות כונות רחיצת תמין. ב' בדפדפי' - עול' הצעור והולכר [א] תהלים פה יד [א] בדפדפי' יש כאן נקודותים ואחירתן המשך וז"ל - וכן כתוב בזה"ק כזאה חולקי' מאן זוכי ליקרא דשבתא כו כתיב אל יצא איש מקומו ממקומו אתר דאיתחתי למיחך וזה בחי' אם תשוב משבת רגליך. מוהר"ת בתקפא, ובתורלד ותורלו נוסף הציון לסי' רעו

* תהלים כד ד' בתורלד - שהיא (בתקפא ברגו - ו' מחוק בחלקו ונראה שהיא) [א] עיין תורה קנו [א] לא ידוע מתי והיכן נאמרה [א] בתקפא - (תהלים יז) ובתשט"ט תוקן [א] מתורצו - כשהאדם [א] בדפדפי' ותורלד - ההוא. ומתורלד - היא [א] הפסוק בסוגריים נמצא כבר בדפדפי' וגם בתורה רעו באותו עניין אבל בלי סוגריים וצ"ע החילוק. * משלי ה'

* משלי כה [א] עיין שמות רבה ב' ג' ונתנומא שמות ו' אין הקב"ה נתן גדולה לאדם אלא כבודו דברי קטן ועיין דברי סופרים אות ו' (לר' צדוק הכהן) דלא דווקא גדולה והתנשאות אלא כל מעלה ומדרגה. בתורלד - קיטם (בתקפא ברגו - ו' מחוק בחלקו ונראה קיטם) [א] לא ידוע מתי והיכן נאמרה [א] לשה"ק איוב לא ב' [א] לא ידוע מתי והיכן נאמרה [א] מתורלד - פירוש' [א] ליעיל כמי' מט

מאמר צדק לפניו יהלך מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

את הפסוק "צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו" רבנו מבאר שכאן מתבאר כבוד השבת. כי המצוות שהן במדרגת הצדק אין להן עליה בימי החול כי רגליהן אחוזות בקליפות, ובכניסת השבת יתפרדו כל פועלי און ואזי הן עולות. ואע"פ שהן צדק בלבד דהיינו שנעשו בלא חיות אעפ"כ אפילו מצוה של איש פשוט הקב"ה רואה את הקשיים שלו ואיך שהתגבר על יצרו ועל כל המניעות, וקיים את המצוה איך שקיים, אפילו בלא רגלים של התלהבות לרוץ למצווה. ומרוב אהבתו לישראל כאב לבנו, מחשיב מצוות אלה כמצוות הצדיקים הרצות ובאות לפניו בכל יום, ועושות אליו דרך כבושה. נמצא זה כבוד השבת שהקב"ה משתעשע ומתענג על המצוות של בניו שעתה מדרות ועולות לפניו, כי כבודו דייקא מהרחוקים מבני אדם גושי עפר קרוצי חומר שהוריד לעולם החשוך הזה, ואעפ"כ הן מתגברות לקיים את המצוות ואת השבת.

ליקוטי הלכות

או"ח ערובי תחומין הלכה ו אות ג] וכל אלו הדרכים הקדושים של שמחה והתחזקות צריכין לילף בהם מאד, כי בזה תלוי עקר יהדותו, כידוע ומוכן לכל מי שרוצה להיות איש ישראלי באמת לנצח, אבל אין האדם זוכה לילף בהם כי אם בכח קדשת שבת-קדש, שהוא בחינת כח הצדיק האמת, שהוא בחינת שבת, כמו שאיתא בזהר (והר נשא קמיה) "אנת שבת דכליה יומא" (ובמובא ברפ"ו ו'ל ליקוטי תנ"ך סימן ס"ו).

כי דרך הקדש של "אומרה לאלקי בעודי" הנ"ל, עקר הארתו הוא בשבת, כי בחל שיש בו אחיזת הסטרא-אחרא והקלפות כידוע, על-כן אפלו הטוב והמצות שעושין בימי החל - יש בהם אחיזת הסטרא-אחרא, שהוא אחיזת העצבות, כמוכא בדברי ו'ל על פסוק (תהלים פ"ה): "צדק לפניו יהלך" וכו' (בסימן קלט ובסימן ר"ט), שהמצות שעושין בימי החל יש להסטרא-אחרא אחיזה בבחינת הרגלין של המצוה, בבחינת (משלי ה' ח'): "רגליה ירדות מות" וכו'. ועל-ידי-זה אין המצוה יכולה לילף ולהתפאר לפני השם-יתברך. אבל כשמגיע שבת, אז עולין הרגלין מהקלפה והסטרא-אחרא. כי זה עקר קדשת שבת בבחינת (שעריה נ"ג): "אם תשיב משבת רגלך", ואז מתחלת המצוה לילף לפני השם-יתברך, והשם-יתברך משתעשע בה ומתפאר בה מאד, אף-על-פי שנעשית בקטנות גדול, אף-על-פי-כן מרב חבתו את ישראל עם קרובו - הוא משתעשע בה מאד ועושה מזה דרך כבושה וכו', עין שם.

והענין מבאר על-פי הנ"ל, כי בחל הוא בחינת עבר, ששם אחיזת העצבות (ובמבאר בליקוטי תנ"ך סימן ב בהתורה "ימי תפא הם ימי הודאה"), על-כן גם המצוות שעושין אז - יש בהם אחיזת העצבות, וזה בעצמו בחינת אחיזת הסטרא-אחרא הנ"ל, שנאחות רגלי המצוה בבחינת "רגליה ירדות מות", כי עקר אחיזת הסטרא-אחרא, הוא על-ידי העצבות שהיא סטרא-אחרא, שזה עקר בחינת גלות השכינה שמתגבר בימי החל, (בנו ששבאר בהתורה "אמצעייתא דעלמא לשטי א סימן כ"ו), ואז מגדל התגברות החשך של העצבות - צריכין יגיעה גדולה ועצומה לברר הטוב שבמצוות, דהיינו להזכיר את עצמו בהנקדות טובות שבו לשמח את נפשו, להזכיר את עצמו, הלא אף-על-פי-כן אני עושה מצוה ואם היא פמות שהיא, הלא על כל פנים יש בה נקדות טובות, אשר נקדה אחת של מצוה קלה של הקל שבקלים - אין כל העולם פדאי לה וכו'. אבל מגדל החשך של ימות החל, שהיא התגברות העצבות, שהיא אנפין חשוכין - על-ידי-זה קשה מאד להזכיר את עצמו בכל זה, ולהחיות את עצמו, ולשמח את עצמו, ומחמת זה לפעמים רוצים להפילו בידעתו לגמרי, שזמפירין אותו רבוי עונותיו ופושעיו העצומים, ואיך הוא מלא פגמים וקלקולים בכל עת וכו', עד שנדמה לו שאפס תקוה, חס ושלום. וכל זה מעשי הבעל דבר, כי אין זה דרך ענה כלל, רק הבעל דבר מתנבל עליו להפילו לגמרי, חס ושלום, ומגדל החשך קשה לו מאד לשום אל לבו להזכיר את עצמו בהנקדות הטובות שבו. לילא ה' עזרתה לנו בכל יום ובכל עת, שמשכב בנפלאותיו העצומים - שנוכל להזכיר עצמנו לילף עם הדרך הקדש של "אומרה לאלהי בעודי" תהלה לאל, עין שם היטב היטב, ותוכל להחיות את נפשך תמיד כל ימי חיך.

אבל כל זה הדרך הקדש אין נמשך על האדם כי אם בכח קדשת שבת, כי צריכין להמשיך הקדשה והשמחה של שבת על כל ימי החל, ועל-ידי-זה ממשיכין על עצמו הדרך הקדש הזה, כדי להחיות ולשמח את נפשו, כדי שישאר על עמדו - שלא יצא מתחומו וגבול הקדשה לגמרי, חס ושלום, כי עקר זה הדרך הקדש של "אומרה" וכו' הנ"ל מאיר בשלמות בשבת-קדש, כי אז מתבטל שליטת הסטרא-אחרא והחיצונים, ונתבטל כל העצבות והמרה שחורה (תקוני-תורה, תקון מ"ה, פ"ה), שהם בחינת תקפא דדינא, בבחינת (תרי"ד ורמיה קלמה) "וכל שלטני רגיון ומארי דדינא פלהו ערקין ואתעברו מניה" וכו', "וכל חירו אשתבח" (שם אמור ק"ה) (כל שליטי רגני, וכל בעלי-הרין כלם פורחים ועוברים מננו, וכל חסרות נמצאנו). כי אז בשבת נתעוררין חסדים גדולים ורחמים רבים בלי שעור, ואז נתגלין דרכי ה' וחסדיו האמתיים ומאירין בכל העולמות, אשר דרכו יתברך הוא לבלי להסתכל על הרע של האדם, רק להביט ולהסתכל על הטוב שבו, כמו שכתוב (תהלים ס"ו, ח'): "און אם ראיתי בלבי לא ישמע ה', אכן שמע אלקים" וכו'. וכמו שכתוב (במדבר כ"ב, כ"א): "לא הביט און ביעקב ולא ראה" וכו'. (ובנו ששבאר בסימן י"ז בליקוטי תנ"ך ו'ל יתברך (וכו) שמדבר שם מקדשת שבת עין שם.

ועל-כן אז בשבת מתחילין כל המצוות של ישראל לילף ולהתפאר לפני השם-יתברך, כי נתבטל מהם אחיזת הקלפות, שהם העצבות הנאחזין ברגלי המצוה, ואז נתגלה יקרת קדשת הנקדות טובות של המצוות, עד שהולכין ומתפאירין לפני השם-יתברך ועושין דרך כבושה לכל - שייכל כל אדם להתקרב להשם-יתברך, ועל-כן אז בשבת מאיר בשלמות דרך הנ"ל של "אומרה לאלקי בעודי" הנ"ל, מחמת שאז אין יכולין הסטרא-אחרא והקלפות לכסות ולהעלים את הטוב על-ידי רבוי הרע ולהפיל עצבות, חס ושלום, כי אז מאיר רק הטוב, שהם הנקדות טובות שבמצוות, ועל-ידי-זה הרע והעצבות נופל לגמרי.

ואז אתער זמירות שירות ותשבחות להשם-יתברך בבחינת (תהלים ע"ב, א'): "מזמור שיר ליום השבת, בחינת (ויצ' ורמיה) "יום השביעי משבח ואומר וכו'. כי אז נתעוררין זמירות ושירות נפלאות, שנעשין ונתחברין מהנקדות טובות של המצוות של כל ישראל, אפלו של פושעי ישראל, שכלם עולין אז ומתפאירין לפני ה' יתברך, ונעשין מהם שירות וזמירות ונגונים נפלאים, שכל זה הוא בבחינת "אומרה לאלקי בעודי" הנ"ל, כמוכא שם במקומו, שנעשין מזה נגונים וזמירות נפלאים. אבל העקר נעשה בשבת-קדש, שאז עקר שלמות התגלות כל הנקדות טובות של כל המצוות של כל ישראל, כנ"ל.

ומשבת צריכין להמשיך הקדשה והשומחה על כל ימי החול, דהיינו שבכח קדשת שבת נזכה גם בכל ימי החול לילך בדרך הקדש הזה – לגרש העצבות ולהחיות את נפשנו תמיד על ידי הנקודות טובות שנמצאים בנג, שנהו הדרך של 'אמרה לאלקי בעודי, וכנ"ל.

שיחות השייך לתורה זו

אין

קושיות

- א. כי יקרא דשבתא הוא – פי' כי כבוד השבת הוא. וצ"ע למה זה מתייחס. ועיין תורה רעז שם אומר זאת על אכילת שבת, ובתורה פו על צדקה לשבת, אבל כאן צ"ע. ואולי אדרבה זה עיקר החדוש כאן, שכבוד השבת הוא עצם שמירת שבת, של איש פשוט שמצוותיו צדק, ואפילו קל שבקלים, ע"י שמירת שבת, הוא כל כך אהוב למעלה, עד שהקב"ה מחשיב לו בשבת את המצוות שעשה בימי החול כאילו הן של צדיק צדיק הרץ למצוות בכל עת ומצוותיו עולות בעל עת בדרך כבושה ורחבה לפניו ית'.
- ב. צ"ע מה מתכוון רבנו ב"דרך כבושה" הרי לכאורה כיון שרק בשבת כל המצוות של כל השבוע עולות, נמצא דווקא בשבת היא דרך כבושה, בין שהן הולכות מהר ובין שהולכות לאט. נראה כונתו שאע"פ שהמצוה שלו היא במדרגת צדק בלי חשק לרוץ למצוות וממילא המלאך הנברא ממנה הוא בלא רגלים, אעפ"כ הקב"ה משתעשע ומתענג ממנה כיון שנעשית מתוך חושך ודוחק בהתגברות גדול על היצר וכבוד ועזות הגוף והעלם האמת, על כן מחשיב אותה כמצוות הצדיקים שהן רצות לפניו בכל יום ועושות דבר כבושה לפניו.
- ג. ע"כ אע"פ שהוא מדדה הקב"ה מחשיב לו כאילו הוא מהלך היטב, ומחשיב את פעמי רגליו שהיא שביל דק כאילו היא דרך כבושה. צ"ע שפתח בקשיי הליכה שנוגע לכל מצווה בפרטות, וסיים בריבוי הליכה שלכאורה זה שייך לריבוי מצוות, שהרי מצווה אחת עולה ממטה למעלה ולא הולכת וחוזרת עד שנעשה דרך כבושה?
- ד. צ"ע שהמשל בזה להליכה במדבר, הרי שם רק הוא הולך, ואין זה דומה לתינוק שלא יודע לילך אלא מעט ונופל.
- ה. הקב"ה כל כך שמח בכל מצווה של שיהודי אפילו קל שבקלים ואפילו בנקודה אחת ממצווה של קל שבקלים, צ"ע מאי "אפילו קל שבקלים" לכאורה צ"ל אדרבה דווקא קל שבקלים כי עיקר הכבוד מהרחוקים.
- ו. בימי החול רגליה יורדות מוות לכן המצוות אחוזות רגליהן ע"י הקליפות שיונקות מהן – וצ"ע מה היא היניקה. ראה תורה פו קצת משמע שם שהכוונה שאין כח לנפש לרוץ למצווה כי רגלי המלכות דהיינו הכח להמליך את ה' אחוזות בקליפה, ובכניסת שבת כבר אין אחיזה לקליפות אעפ"כ עדין אנו מורגלים בעצלות ולא מרגישים את השחרור הזה, אעפ"כ הקב"ה שמח במצוות שעולות כאילו הן מצוות של צדיק שהוא בן בית אצלו.
- ז. וצ"ע האם דווקא מצוה שהיא בחי' "צדק", רגליה יורדות מוות, או שהזמן של יום חול גורם וגם מצווה שהיא "אמונה" בחול רגליה יורדות מות?
- ח. צ"ע מה נוסף בתורה זו שלא נמצא בתורה רעז? לכאורה שני דברים אחד המשל מהולך במדבר ואילו שם המשל לעושה דרך חדש להשי". והשני שאפילו מצווה של קטן שבקטנים חושב את פעמי רגליו לדרך כבושה. ונ"ל ששם העיקר היא אכילת שבת וכאן מדבר מהשעשועים הגדולים שיש להקב"ה ממצווה של יהודי פשוט אפילו קטן שבקטנים עד שמעוררת יחוד עליון כאילו עולה לפניו עבודת צדיק גדול.
- ט. עיין תורה צט ותורה קיב שתפילה בלא כוונה ודביקות או בלא דחילו ורחימו אינה עולה אבל כשמתפלל תפילה אחת כראוי היא מעלה עימה את כל התפילות שלא עלו. וצ"ע האם יש לחלק בין מצווה לתפילה? או גם מצווה שעושה בחיות בכוונה ודביקות אזי עולה, גם ביום חול? והאם היא כמו תפילה מעלה גם את המצוות, דהיינו שחוטפת אותן מאחיות החיצונים ברגליה? ונראה שיש חילוק בין מצווה לתפילה כי מצווה אחוזה ברגליה ואילו תפילה שאינה עולה היא מחמת מחיצה עליונה שלא נותנת לה לעבור. לכן תפילה אחת כראוי שוברת את המחיצה ומעלה עמה את כל התפילות שממתינו תחת המחיצה. אבל מצווה ממתינה רק עד שבת ואזי עולה כמבואר כאן. אמנם נ"ל שכל זה דווקא במי שהמלכות שלו במדרגת צדק אבל מי שעושה מצווה בחיות ובאמונה אזי אין לקליפות אחיזה במצווה לשו גם בחול. כך נ"ל צ"ע.

הקדמה

רבנו מבאר כאן שבימי החול הקליפות יונקות מרגלי המצווה כי המלכות רגליה יורדות מוות, ובלק"ה הוסיף שע"כ אינה יכולה לעלות ולהתפאר (מסתמא הכוונה למבואר בזוהר הובא בתורה לו חזי ברא במאי קאתינא, דהיינו שהמלכות עולה לפניו ית' מקושטת במצוות של עם ישראל לעורר רצונו ליחוד שע"ז יולד השפע כל טוב לעם ישראל)

ובשבת מתבטלת יניקת החיצונים ואזי המצוות עולות מהקליפה ועולות למעלה לפניו ית' כנ"ל. אבל הליכתן בקושי כתינוק שעכשיו למד ללכת. אעפ"כ הקב"ה כל כך שמח בכל מצווה של יהודי אפילו קטן שבקטנים

(ובלשון מוהרנ"ת אפילו קל שבקלים ואפילו בנקודה אחת ממצוה של קל שבקלים), ומשתעשע ומתענג עד שמחשיב את פעמי רגליו שהיא שביל דק כאילו היא דרך כבושה.

עניין זה מה שנעשה עם המלכות ונשמות ישראל בכניסת השבת מבואר בזוהר והאריז"ל שמתבטלת שליטת החיצונים והמלכות עולה ליחוד עליון ומאיר בה אמת, אלא שכיון שעד עתה היו רגליה אחוזות בקליפות לכן עדיין היא צריכה סעד בהליכתה. רבנו מדבר גם בתורה פו/ו¹ ובתורה רעז/ו². בכלליות נדמה שתורה רעז בה כבר כלול הנאמר אצלנו והנאמר בתורה פו, כי בתורה רעז מבאר את העניין עפ"י ג' פסוקים דהיינו "צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו", רמז שבשבת הצדק מתחיל ללכת בפעמי רגל שהם שביל דק והקב"ה מחשיב זאת לדרך. והפיוט פוסעים בו פסיעה קטנה, רמז שבשבת פסיעות המצוות הן קטנות. ופסוק "אם תשיב משבת רגליך", רמז שבשבת רגלי המצוות עולות מהקליפות. אמנם הפסוק "אם תשיב משבת רגליך" נמצא בכל הג' תורות. אבל הפיוט פוסעים בו פסיעה קטנה, מבואר שוב בעניין זה/ו¹ רק בתורה פו, והפסוק "צדק לפניו יהלך וכו'" נמצא שוב רק בתורה שלנו.

² תורה פו – פוסעים בו פסיעה קטנה סועדים בו לברך שלש פעמים וכו': הנה ידוע כי בימי החל הוא שליטת החיצונים, וערב שבת קדש בין השמשות אין להם שליטה כלל. כמו שמוכר בזה הקדוש: 'כד אתקדש יומא בדין' 'תפרדו כל פועלי און'. ועקר שליטה שלהן בימי החל, הוא בבחינת רגלין, שאין מניחין לאדם לילך בדרך השם יתברך. דאיתא בגמרא (ברכות ו): 'הני ברכי דרבנן דשלהי מניה, ובשבת קדש חוזרין להם כח ההליכה, כמו שכתוב (ישעיה נ"ח): 'אם תשיב משבת רגלך', הינו כמו שאמרנו, שבשבת קדש יכול לילך בדרך השם יתברך: אף למשל, תינוק בשמתחיל לילך, עדין צריך סעד לתמוכו. ואף על פי כן אינו יכול לילך במרוצה, רק פסיעות קטנות, וצריכין לחזק אותו. כך בשאדם מתחיל בשבת לילך בדרך השם יתברך, צריך עוד סעד לתמוכו, והסעד הזה הוא בחינת אמת. ובחינת אמת הזה הוא בחינת רגל שלישי, דאיתא במסכת (שבת קד): 'קשטא קאי', ושבת הוא בחינת אמת, דאיתא (במסכת דמאי פרק ד): 'אפלו עם הארץ ירא לשקר בשבת'. וכשמדבק את עצמו במדה זו, הוא סעד לתמוכו, ובחינת רגל שלישי: אף עדין צריכין לברך את השלש רגלים הנ"ל, ולתן כח בהם, כדי שיוכלו לילך היטב. והוא על ידי צדקה שעושה בשבת, הינו שנותן לאדם על שבת, או שמאכסן עני על שלחנו: פי יש שני מיני צדקה, יש צדקה שעושים בימי החל, וצדקה שעושים בשבת קדש. וצדקה הוא בחינת שמש, כמו שכתוב (מלאכי ג): 'שמש צדקה' וכו'. וצדקה שעושים בימי החל, הוא כנגד שמש שבזמן הזה. וצדקה של שבת שהוא מעין עולם הבא, היא כנגד שמש העתידה להתחדש לעתיד לבוא, שהוא באור שבעת הימים. ושמש שהוא בחינת צדקה, הוא נותן כח לבחינת רגלין. שאמר (תהלים פ"ה): 'צדק לפניו יהלך', הינו שצדקה עושה לו הליכה. וגם נאמר (בראשית ל"ב): 'ויזרח לו השמש', ופרש רש"י: 'לו לצרכו, לרפאותו מצלעתו'. נמצא בזה שעושה צדקה בשבת, שהוא בחינת אור השמש באור שבעת הימים, הוא הנותן כח לבחינת שלש רגלין הנ"ל: וזהו פרוש, פוסעים בו פסיעה קטנה, הינו שבשבת פוסע עדין פסיעה קטנה כנ"ל. סועדים בו, הינו על ידי בחינת שבת שהוא בחינת אמת כנ"ל, הוא עושה לעצמו סעד ורגל שלישי. לברך שלש פעמים, הינו שלש רגלים הנ"ל. ולתן כח בהם שיוכלו לילך בראוי, הוא על ידי צדקתם תצדיקו באור שבעת הימים, הינו שיתן צדקה בשבת כנ"ל, שהיא בחינת שמש העתידה להתחדש באור שבעת הימים כנ"ל:

¹ תורה רעז – ודע שעקר כבוד שבת היא האכילה, כמו שכתוב (שמות ט"ז): 'אכלוהו היום', כי אכילת שבת יקרה מאד, כי הוא פלו אלהות פלו קדש, וכמבאר (לעיל בסימן נ"ז). ועל כן מצוה גדולה להרבות בסעדת שבת, והוא תקון לחלול שבת, כי מחלול שבת אי אפשר לזהר. כי בקל אפשר להכשל בחלול שבת, חס ושלום: והתקון הוא על ידי האכילה של שבת, כי חלול שבת הוא בחינת חלל, בחינת הסתלקות, בחינת 'פי ימצא חלל באדמה' (דברים כ"א). זמי שמטה אשתו הראשונה פסיעותיו מתקצרות' כמו שאמרנו רבותינו, וזכרונם לברכה (סנהדרין כב). ושבת היא בחינת אשתו ראשונה, כמו שאמרנו רבותינו, וזכרונם לברכה (בראשית רבה פרשה י"א): שאמרה שבת לפני הקדוש ברוך הוא לכל נתת בן זוג ולי לא נתת, והשיבה השם יתברך שפנסת ישראל הוא בן זוג שלה. נמצא שחלול שבת הוא בחינת פסיעות קצרות, בחינת פסיעותיו מתקצרות כנ"ל: והנה מצינו להפך, כי הלא אדרבא רבותינו, וזכרונם לברכה, אסרו לפסע בשבת פסיעה גסה (שבת קיג). וצריך דוקא לפסע בשבת פסיעה קטנה. אף דע, פי בחל פשעושים מצוה, וכל מצוה היא קומה שלמה, יש מקומות שהסטרא אחרא יונקת מהם, והן הרגלין של המצוה, שמשם יניקת הסטרא אחרא, בבחינת 'רגליה יורדות מות' (משלי ה), ובשבת עולין הרגלין מן הקלפות בבחינת 'אם תשיב משבת רגלך' (ישעיה נ"ח), שבשבת משיבין הרגלין של מצוה אל הקדשה, ואזי מתחלת לילך לפני השם יתברך, והנה בודאי בתחלת ההליכה אינה יכולה לעשות דרך כבושה רק הוא עדין שביל דקיק פעמי הרגלין, אף הוא כמשל התינוק בשמתחיל לילך, שבתחלה אינו יכול להלך יפה, אף האב מחמת גדל אהבתו ושעשועיו עם בנו, הוא עושה מפעמי רגליו דרך, כמו שאנו רואין כשהתינוק עושה איזה דבר קטן, או מדבר איזה דבור אף שאינו חכמה כלל, עם כל זה מחמת אהבת האב ושעשועיו מזה, הוא מחבב הדבר ומגדילו ומרחיבו ועושה מזה דבר גדול, כמו כן השם יתברך, כשהמצוה מתחלת לילך, או כשאדם עושה איזה דרך חדש להשם יתברך, אף שבתחלה הוא שביל דקיק, עם כל זה מחמת גדל שעשועיו יתברך מזה, הוא עושה מפעמי רגליו דרך כבושה: וזה בחינת (תהלים פ"ה): 'צדק לפניו יהלך'. צדק, הינו המצוות כמה שכתוב (שם ק"ט): 'כל מצותיך צדק'. כשמתחלת המצוה לילך לפניו יתברך, אזי 'וישם לדרך פעמיו', שהוא יתברך עושה דרך כבושה מפעמי הרגלין, שהם רק שביל דקיק, ומחמת שעשועיו, הוא משים לדרך רחב וכבוש, את פעמיו, שהם רק שביל דקיק כנ"ל, וכל זה נעשה על ידי אכילת שבת שמשם מקבלין כח הרגלין בבחינת (שבת קנב): 'דוק בכבי ותשכח ברגליך', שעל ידי האכילה מקבלין הרגלין כח ואזי נעשה מפעמי הרגלין, שהם רק שביל דקיק, פסיעות קטנות, נעשה מהם דרך כבושה כנ"ל: וזה בחינת: פוסעים בו פסיעה קטנה, סועדים בו לברך שלש פעמים. הינו שבשבת פוסעים פסיעה קטנה. והוא תמוה, לכאורה, כי הלא אדרבא, מי שמטה אשתו הראשונה, פסיעותיו מתקצרות, ושבת הוא בחינת אשתו הראשונה כנ"ל, והיה ראוי שיהיה בו פסיעות גדולות ורחבות, אף סועדים בו לברך וכו' הינו שאוכלים סעדת שבת. ועל ידי זה באמת נתתקנין הפסיעות קטנות ונתרחבין ונעשה מהם דרך כבושה בבחינת 'וישם לדרך פעמיו' כנ"ל, ועל כן על ידי אכילת שבת נתתקן חלול שבת, שהוא בחינת פסיעות קצרות כנ"ל, כי על ידי אכילת שבת נעשה מפסיעות קצרות רחבות ונעשה מהם דרך כבושה כנ"ל:

¹ הפיוט הזה פוסעים בו פסיעה קטנה מבואר גם בתורה פה ותורה רעו אבל לא בנין שמדובר כאן שבכניסת השבת המצוות עולות מהקליפה לכן הפסיעה עדיין קטנה.

בתורה רעז מבאר שעל כן המלכות צריכה סמיכה ומבאר שזה נעשה ע"י אכילת סעודות שבת. ובתורה פו מבאר שזה נעשה ע"י צדקה לשבת. אבל בתורה שלנו לא מבאר בפירוש כיצד נעשה ועל כן נדמה שלא מתחדש בה דבר שלא נאמר כבר בתורה רעז.

אבל בעיון יותר נראה שנוסף כאן נקודה חשובה מה שאומר שהקב"ה מתענג ומשתעשע מאד כאב המשתעשע בכל מעשה קטן של בנו במצוות של הקטן שבקטנים המדדות ועולות בכניסת שבת מהקליפות, ונראה שזה עיקר המכוון בתורה זו.

דהיינו מה שנתבאר בתורה רעז ופז שבשבת השכינה העולה מהקליפות צריכה סעד ע"י מעשה שלנו כגון אכילת שבת וצדקה, כאן בתורה זו מבואר שא"צ בזה כי עצם העובדה שיהודי מתגבר על גשמיותו ומתגבר על החושך והעלם האמת בעוה"ז ועושה מצווה זה כבר סעד וסמיכה למלכות לבוא לפניו ית'.

ונראה הכוונה בזה שמצווה העולה מיהודי שמתגבר בעוה"ז על כל המניעות ועושה מצווה ובימי החול שיש לו גם טרדת הפרנסה ושאר בלבולים, ומדובר כאן ביהודי שהמלכות שלו נקראת צדק, ובקושי מקיים את המצוות, ועל כן עד שבת הן לא עולות כלל לפניו ית', כי הן אחוזות ברגליהן ע"י הקליפות, ורק בכניסת שבת משתחררות ועולות בקושי כתינוק שמתחיל ללכת, עם כל זה ודייקא בגלל זה, מצווה הזו כל כך יקרה בעיניו ית' שמשתעשע בה ומתענג עליה, ועושה מפעמי רגליו דרך כבושה, דהיינו שאע"פ שהמצווה מדדה ועולה בקושי לפניו ית', הוא מחשיב אותה כעבודת צדיקים גדולים, שבכל עת עושים רצונו ומצוותיהם עולות בדרך כבושה לפניו בכל יום.

כאמור בכלליות נראה שרבו בתורה זו מדבר על בני אדם במדרגה בינונית ונמוכה שהמלכות שלהם נקרא צדק, כידוע שזו בחי' נמוכה של המלכות כשלא מאיר בה כל כך אמת, אלא רק מעט כדי שתהיה בגבול הקדושה, כמ"ש בפתח אליהו 'צדק מלכותא קדישא'. וכמבואר בזהר בלק (קצח) צדק כד איתחבר בה אמת איקרי אמונה (הובא בתורה ז').

ואמנם זו מדרגת רוב העולם, ונראה שעל כן גם יש לחיצונים אחיזה ברגלי המלכות שלהם, שמתבטא בכח והחיות להמליך את הקב"ה, שהוא חלש, על כן לא רץ למצוות. ועל כן רק בשבת הן מדדות ועולות לפניו ית' כנ"ל.

דהיינו שהשכינה עולה מקושטת במצוות האלה לפניו ית' לעורר רצונו להשפיע כל טוב לישראל על ידה. היא מדדה לפניו בקושי, והמצוות שמתקשטת בהן כל אחד היא קומה שלימה, אבל בלא רגלין, כי עשה אותן בלא חיות ולא רץ למצווה, אלא הכריח עצמו מאד. אעפ"כ הקב"ה שמח עם השכינה ומחשיב את קשטיה מאד ומתענג ומשתעשע בה.

העניין ה"דרך כבושה" שרבו מזכיר כאן ובתורה רעז שהמצוות שהן בחי' צדק העולה מהקליפות הן כהולך במדבר שעושה שביל חדש בפעמי רגליו, והקב"ה מרוב אהבתו את ישראל, כאב את בנו הקטן, מחשיב אותן כדרך כבושה. נראה הכוונה שמחשיב אותן כמצוות של צדיקים שבכל עת רצים למצווה, באמונה וחיות גדול, והמצוות שלהם עושות דרך כבושה ע"י שבכל יום עולות לפניו ית'. דהיינו דייקא כיון שעיקר הכבוד שמים הוא מהרחוקים על כן מצוות שהן בחי' צדק, יקרות לפניו מאד לפחות כמצוות של צדיקים שעולות בכל יום ודרכם כבושה ורחבה (ואף יותר/י¹).

עד כאן ההקדמה

✳

תורה קלט

(תהלים פה) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו.

פשוטו של מקרא שאדם צריך שהצדק יהיה נר לרגליו. ורבו מבאר שכאן מתבאר כבוד השבת. כי המצוות שהן במדרגת הצדק אין להן עליה בימי החול כי רגליהן אחוזות בקליפות, ובכניסת השבת יתפרדו כל פועלי

¹ כמבואר בכמה מוקמות שעיקר הכבוד הוא מהרחוקים דייקא שמתגברים ומודים בגדולת ה' כמו יתרו שאמר עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים. ובלק"ה ביאר כי אין זה כבוד למי שמכבד את עצמו. על כן כמה שהצדיק יותר גדול ודבוק בה' ית', כשהוא מודה בגדולת ה' ית' יש בזה בחי' שהקב"ה משבח ומכבד את עצמו, על כן דייקא הרחוקים מהם עיקר הכבוד.

² לא ידוע מתי והיכן נאמרה

³ בתקפא - (תהלים יז) ובתשכס תוקן

⁴ תהלים פרק קיט (יד) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו:

רש"י (יד) וישם לדרך פעמיו - וישם הקב"ה את הצדק בדרכי פעמיו שיתנהג בהם את בניו:

רד"ק (יד) צדק לפניו יהלך. כי האיש יהלך לפניו צדק, כלומר שיהיה הצדק נוכח פניו תמיד. וישם לדרך פעמיו, וישם לדרך הצדק פעמיו. והכפל לחזק:

און ואזי הן עולות. ואעפ"פ שהן צדק בלבד דהיינו שנעשו בלא חיות אעפ"כ אפילו מצוה של איש פשוט הקב"ה רואה את הקשיים שלו ואיך שהתגבר על יצרו ועל כל המניעות, וקיים את המצוה איך שקיים, אפילו בלא רגלים של התלהבות לרוץ למצווה. ומרוב אהבתו לישראל כאב לבנו, מחשיב מצוות אלה, כמצוות הצדיקים הרצות ובאות לפניו בכל יום ועושות אליו דרך כבושה. נמצא זה כבוד השבת שהקב"ה משתעשע ומתענג על המצוות של בניו שעתה מדדות ועולות לפניו, כי כבודו דייקא מהרחוקים מבני אדם גושי עפר קרוצי חומר שהוריד לעולם החשוך הזה, ואעפ"כ הן מתגברות לקיים את המצוות ואת השבת. וזהו:

כי יקרא דשבתא הוא – כי כבוד השבת הוא. נראה כוונתו שכבוד השבת הוא עצם שמירת שבת, של איש פשוט שמצוותיו צדק, ואפילו קל שבקלים, ע"י שמירת שבת, הוא כל כך אהוב למעלה, עד שהקב"ה מחשיב לו בשבת את המצוות שעשה בימי החול כאילו הן של צדיק הרץ למצוות בכל עת ומצוותיו עולות בעל עת בדרך כבושה ורחבה לפניו ית'.

ומבאר רבנו טעם שזה עיקר כבוד השבת **כי בחול כיון שיש שליטת החיצונים**, על כן **כשאדם עושה מצוה, אזי יונקת הקליפה מהרגלין של המצוה**

כי כל מצוה היא קומה שלימה נמצא שיש לה ראש גוף ידיים ורגלים וכל רמ"ח איברים^ט, ונברא ממנה קומה של מלאך, כפי עשייתה.

ואזי בחול כשיונקת הקליפה, אין להמצוה ההוא א"כ בחי' רגלין לעלות בהם ולילך לפני הקב"ה. **כי הקליפ' לקחה לה את הרגלין** (בבחי' רגלי' יורדות מות) וזה כנראה מתבטא בכך שאין לרגלי נפש העושה אותה חיות לרוץ למצווה, דהיינו שחסר לה כח ההליכה כי הוא אחוז בקליפות. ממילא גם המצווה הנעשית באופן נברא ממנה מלאך חגור^{טו}.

וכשבא כניסת שבת ונתבטל שליטת החיצונים, כמו שכתוב בזוהר [טז]/[יז] כד איתקדש יומא יתפרדו כל פועלי און/יז. ואז המלכות עולה לאצילות/טז, ומאיר בה אור אמת, וממילא אין לחיצונים יניקה מרגליה,

^ט מתרצו- כשהאדם

^י וצ"ע אם היא נוקבא יש לה רנ"ב איברים.

^כ בדפור' ותולד - ההוא, ותולדו - הריא

^{כז} הסוגרים נמצא כבר בדפור', וכן הוא בתורה וכו' אבל בלי סוגרים. וצ"ע החילוק.

^{כח} משלי ה'

^ט משלי פ'ק ה (ה) רגליה ירדות מות שאלו צעדיה יתמכו:

^{טו} ובעין שמצינו לעומת זה בשיש"ק ח"א סימן תקיח – שרבנו אמר פעלתי אצל השם ית' עברה כבר לא תדבק בכס אפילו כשתעשו אותה היא תהיה ללא ידיים ורגלים. וידיעת ההפכים אחת.

^{טז} וזהו תרומה קלה: טעם שאסור לומר והוא רחום בעעריב של שבת וזהו ויקהל רג. והקדמ' מתוק מדבש שם משער הכוונות כוונת רחיצת המין.

^י **עין שער הכוונות** ענין קבלת שבת ד"ה אח"כ – טעם רחיצה זו מה שרמזו בס' זוהר בפ' ויקהל דף רג ע"א, בענין מה שנעשה בכל יום ששי לפנות ערב, כי מתקבצים שבעים כוכבים ונעשים כעין מדורה אחת של אש, ורוצים להתקרב ולהתאחד בקדושה לקבל שפע מעולם האצילות, ואז נתעורר חד שלהובא דאשא וכו', והענין הוא כי אותה המדורה של אש, היא סוד קליפת נוגה, שהיא הקליפה היותר קרובה אל הקדושה, והקליפה בראותה כי השפע של יום השבת שערב לקחוהו ששת ימי החול בששת ימי המעשה, (והיינו חג"ת נה"י דו"א, האמלכות דבוקה עם היסוד), ועתה שהוא ערב שבת יודעת הקליפה שתחזור הקדושה להתעלות כדי להודווג שם למעלה, ולקבל שפע כדי לחזור ולהשפיע פעם אחרת שפע בעולמות התחתונים, ואז גם הקליפה עולה כדי לשאול גם כן פרנסתה, כי כיון שכבר גמרו כל ששת ימי החול לקחת חלקם, הנה הגיע זמנה גם כן לקחת אחריהם גם היא חלקה בהם, וזו היא הסיבה שבכל יום הששי עולה הקליפה למעלה, האננס כדי שלא תערבב את השמחה העליונה, ולא תתבלבל הכללות של העולמות ותוספת קדושתם העליונה. לכן נמשך מן גבורות העליונות כח אחד הנקרא שלהובא דאשא, ומוריד את הקליפה ההיא אשר היא בחי' ההוא כוכבא דאתעביד כעין חד מדורה דאשא, למטה עד התהום.

וזהו תרומה דף קלה. – ומפסג דכיוו וזמנ רזא דשבת סוד הגעלס בענין השבת, איהי שבת השכינה נקראת שבת (ועל שם שהיא עולה כליל שבת לחג"ת דז"א שהם סוד ג' קוין של אות ש' והיא נקראת ב"ת, הרי השם שבת), דאתאחדת (ה"ג) ברזא (דף קלה ע"ב) דאחד למשירי עלה רזא דאחד שנתאחדה בסוד אחד כדי ששקרה עליו ז"א שהוא סוד אחד בסוד היחוד הגעשה אז. ומתחיל לפרש את תפלת ליל שבת ואמר כי צלותא דמעלי שבתא סוד התפלה של ליל שבת הוא דהא אתאחדת בורסייא יקריא קדישא ברזא דאחד שהרי נתאחדה השכינה שהיא סוד כסא הכבוד הקדוש ששקרה קלוותיה בסוד אחד, ואתתקנת למשירי עלה מלכא קדישא עלאה ומיקנה עלמה ששקרה עליה המלך הקדוש העליון שהוא ז"א בסוד היחוד. ומפסג מתי חיקנה עלמה השכינה ואמר פד עייל שבתא איהי אתיחדת ואתפרשת מסטרא אתרא כגננסת השבת היא מתאחדת ב"ת שלה ונפרדת מסטרא אתרא, כי כל זמן שה"ק הם נפרדים יש בהם אחיזה החיטונית, וכל דינין מתעברין מינה וכל הדינים מסתלקים ממנה, ואיהי אשתארת ביהודא דנהירו קדישא והיא נשארת ביחוד של האור הקדוש, כי אחר שכל הדינים נסתלקו ממנה אין מו שיהיך פניה שלא תאיר, ואתעשרת בכמה עשרין לגבי מלכא קדישא ומתעטרת בכמה עטרות בשביל המלך הקדוש שהוא ז"א המוכן להתיחד עמה למעלה בחלילות, וכל שולטני רוגזין ומארי דיניא וכל שלטת הקלוניס השולטנים מלך הרגז ובעלי הדינים שמקום אחיזתם צימות החול הוא בעולמות ב"ע, כלהו ערקין ואתעברו מינה כולס ברחים ומסתלקים ממנה ונתבאזים בנקבא דהאומא רבא, וליית שולטנו אתרא כלהו עלמין ואין שלטתה בכל עולמות ב"ע אלא כולס קוראים בשפת כוכבה בשם ה'. ונאנפהא נהירין בנהירו עלאה ופניה של השכינה מאירות באור העליון של ז"א שנתעורר להתיחד עמה, ואתעשרת לתתא בעמא קדישא ומתעטרת למטה ע"י התפלות של עם הקדוש, וכלהו מתעשרין בנשמתין חדתינ וכל ישראל מתעשרין בנשמות חדשות ויחיות), שהם תוספת נר"ן הגמגמנות מהארת השכינה, פדין שיריותא דצלותא לברכא לה בחדה בנהירו דאנפין אז הוא תחילת תפלת ערבית לכך אותה בשמחה ובפנים מאירות, ולומר ברכו א"ת יהו"ה המבורך, א"ת יהו"ה דייקא בליוק תקטו לומר "את" ה' כנגד השכינה הנקראת "את" לפי שהיא כלולה מכ"ב אותיות מא' ועד ת', בגין למפתח לגבה בברכה כדי לפתוח את תפלת ליל שבת לכבוד השכינה בכוכבה, כי מה שאנו מקבלים כליל שבת תוספת הנר"ן הוא על ידה לכן ראוי שנכרך אותה. (מ"ק וכו' ומ"ק)

אזי עולים הרגלין מהמצוה צ"ל/כ הרגלין של המצוה שהיו בתוך החיצונים בחול שינקו מהם, רוצה לומר שבימי החול היו בתוך החיצונים שינקו מהם.

ואזי עולה המצוה והולכת לפני הקב"ה. לפני דייקא, כאשר המתקשטת לפני בעלה לעורר רצונו ליחוד, כי ההשכינה מתקשטת במצוות של ישראל ועולה לפניו ית' לעוררו להשפיע שפע טוב לישראל על ידה. כמבואר בזוהר ויקרא יג. (ראה תורה לו ותורה רס/א) שאומרת לו חזי ברא במאי קאתיניא לגבך – פי' ראה באיזה בנים אני באה לפניך, והכוונה לניצוצות קודשים שעלו על ידה מהקליפות.

וזוהו ענין הנ"ל רמוז גם בפסוק (ישעי' נח/כב) אם תשיב משבת רגליך ומבאר רבנו עפ"י הנ"ל שע"י שמירת/כב שבת תשיב ותחזור הרגלין של המצוה להוציאם מביין החיצונים. ואזי עולה המצוה והולכת כי לפני הקב"ה,

והקב"ה משתעשע/כב בה אף אם נעשית ע"י קטן שבקטנים, ולשון מוהרנ"ת בלק"ה/כב אפילו נקודה אחת של מצוה של קל שבקלים/כב, ובלי כוונה ושלימות הראוי להמצוה, עכ"ז יש לקב"ה

הנה בערבית של חול תיקנו לומר והוא רחום, כי יש ד' קליפות שהם עון משחית אף וחמה הנרמזות בפסוק זה, שדרך אלו הקליפות עולות התפלות ונשמות ישראל אל המלכות, וע"י שאומרים והוא רחום אנו מכניעים אותם ועוברים דרכם למלכות, ואח"כ ממשיכים לה ברכות באמירת ברכו. אבל כליל שבת שכל הקליפות נכנסו ונחבאו בנוקבא דתהומא רבא, מתחילים מיד בברכו, ואסיר לעמא קדישא למפתח לגבה בפסוקא דדינא ואסור לעם הקדוש להתחיל לכבוד השכינה כליל שבת בפסוק הרומז על שליטת הדין כגון והוא רחום וגו', בגין דהא אתפרשת מרוא דסטרא אחרא לפי שהיא כבר נפרדה מאחזית הסטרא אחרא בכניסת השבת, וכל מארי דדינין אתפרשו ואתעברו מינה וכל בעלי דינים נפרדו ונסתלקו ממנה, ומאן דאתער האי לתתא גרים לאתערא הכי לעילא ומי שמעורר את הדין למטה ע"י שאומר והוא רחום, הוא גורם לעורר את הדין למעלה ושהחיצונים יוכלו לשלוט ח"ו בשבת, ועי"ז וכרס"א קדישא לא יכלא לאתעטרא בעטרא דקדושה הכסא הקדוש שהיא השכינה אינה יכולה להתעטר בעטרת הקדושה, דכל זמנא דמתערי לתתא אינון מאריהון דדינא כי כל זמן שמתעוררים למטה אלו בעלי הדינים דהו מתעברין והו אזלי פלהו לאתעטרא גו נוקבא דעפרא דתהומא רבא שהסתלקו והלכו כולם קודם כניסת השבת להסתתר בנקב העפר של תהום הגדול ששם מדור החיצונים, ועתה שנתעוררו על ידי אמירת והוא רחום פלהו תייבין דתהומא רבא שהסתלקו והלכו כולם קודם כניסת השבת להסתתר בנקב העפר של תהום הגדול ששם מדור החיצונים, ועתה שנתעוררו על ידי אמירת והוא רחום פלהו תייבין לאשרא בדוכתיהו כולם חוזרים לשכון במקומם כמו בחול הגם שאין להם כח לשלוט, ואתדחקת בהו אתר קדישא דבעתא נייחא ונדחק בהם מקום הקדוש על ז"ל שרצה לנוח במנוחת השבת שהוא השכינה, (לשון זה דומה למה שאמרו חז"ל (מגינא טו), כל העובר עבירה בסתר כאילו דחק רגלי השכינה).

י"ח תהילים פרק צב (א) מןזמר שיר ליום השבת: (י) כי הנה איביך יהודה כי הנה איביך יאבדו יתפרדו כל פעלי און;

ט" עיין בביאורים והערות ללק"מ להרב יהודה שינפלד שכתב כאן – אבל יש לדעת דמפורש באריז"ל דהעלי' דשבת היא רק בפנימיות, משא"כ החיצוניות נשארת למטה, לכן לא רואים בגשמיות הברל בין שבת לחול, וממילא גם העלי' מביין הקלי' היא עלית הפנימיות, אבל בחיצוניות עדיין יש מקום אחיזה לקלי', לכן יכל אדם להתגשם מהתאוה גם בשבת, אלא דאחר שהפנימיות עולה, ההתגשמות לא כוללת כל עובי הקומה כמו בחול, ולכן יותר קל לתקנה, ודוק.

ראיתי בגליון דבורים של החלבן על פסח. שבכל זמן שמאירים אורות גבוהים ואנו לא מרגישים כלום הטעם כי האורות הם מבחי' מעל הזמן ומאירים בנשמה שהיא מעל הזמן וזה נעשה קניין בנשמה שלנו. אבל ההרגשה היא תחת הזמן לכן לוקח זמן עד שמרגישים.

כ' כך הגרסא בכל הספרים ותימה לא ראיתי מעירים על כך. עכ"פ נראה שהכוונה כפי שביאר עד כאן שרגלי המצוה עולים מהקליפות ולא מהמצוה.

כ"א תורה רס – ...כי פשהנפשות עולות למעלה על ידי מסירת נפש, אזי הם חוזרים להשכינה, פי משם יצאו, פי ישראל הם חלק אלוה ממעל ממש, שהם חלקי השכינה ממש, בבחינת "העמסים מני בטן" (ישעי' מ"ו). וכשהם חוזרים להשכינה אזי השכינה מתפארת חזי במה ברא קאתיניא לגבך (זהו ויקרא יג). ואזי מתעורר השתקקות עליון ונעשה יחוד כפידע.

כ"ב ישעיה פרק נח (יג) אם תשיב משבת רגלך עשות חפציה ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש יהוה מכבד וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר;

החיד"א חומת אנך – ... אם תשיב משבת רגלך שאתה קרוב לצאת חוץ לתחום או שיש לך איזה דבר עליך ואין אתה יכול לצאת מן העיר ונמנעת וכיונת לשמור שבת אף שנוהרת מל"ת מעלה עליך שקיימת מ"ע כמ"ש נותנין לו שכר כעושה מצוה וכמו שפירשתי בעניותי אף לא פעלו עולה הוי כמו בדרכיו הלכו מ"ע.

מצודת דוד – אם תשיב משבת וכו'. ר"ל אם החזקת בדרך לצאת חוץ לתחום ונוכרת שהוא שבת והשבות רגלך בעבור השבת:

כ"ג שמירת שבת – לכאורה הכוונה לעצם קדושת השבת. אבל נ"ל כיון שפשט הפסוק הוא אם תשמור שבת אזי תזכה וכו', נראה שרומז שרק השומר שבת מצותיו עולות באופן כזה שהקב"ה משמע בהן ועושה מפעמי רגליו דרך כבושה. וכן מסתבר שמי שח"ו לא שומר שבת הקב"ה מתאבל עליו ולא משתעשע במצותיו. וכבר ביארנו שבאן מדובר בבני אדם נמוכים אבל עדיין בגבול הצדק שהיא מלכותא קדישא. ואעפ"כ צ"ע ממה שאמר מוהרנ"ת אפילו קל שבקלים, ואעפ"כ נ"ל שאין הכוונה למחלל שבת.

^{כ"ב} בדפדפון – עולי המצו והולכו

כ"ד משתעשע – הלשון הזה נמצא רק בתורה שלנו. ובוזוהר הוא נזכר בעניין שהקב"ה משתעשע עם הצדיקים בג"ע. ואם זה נכון נמצא שמצוה של איש קטן שבקטנים הקב"ה משתעשע בה כמו תורה של צדיקים בג"ע. ולשון שעשוע נ"ל שרומז לש"ע נהוירן ר"ל שעד שם מגיע השעשוע.

כ"ה לק"ה הנ"ל ע"ת ו' אות ג' – מגדל התנפרות החשף של העצבות – צריכין יגיעה גדולה ונעצומה לבקר הטוב שבמצות, דהינו להזכיר את עצמו בהנפקות טובות שבו לשמח את נפשו, להזכיר את עצמו, הלא אף-על-פי-כן אני עושה מצוה ואם היא כמות שהיא, הלא על כל פנים יש בה נקודות טובות, אשר נקדה אחת של מצוה קלה של הקל שבקלים – אין כל העולם פדאי לה וכו'.

כ"ו קטן שבקטנים וקל שבקלים צ"ע מאי אפילו הרי אדרבה עיקר הכבוד מהרחוקים דייקא.

תענוג גדול מהמצוה. כמו האב שיש לו תענוג גדול כשבנו מתחיל להלוך, אף שאינו הולך כראוי, עכ"ז משתעשע מאד ממנו, כך הקב"ה משתעשע מאד מכל א' מישראל כשעושה מצוה.

להבנת העניין הנ"ל מבאר רבנו במשל שקשה להבין מה הדמיון בינו למה שביאר עד כאן, כי דיבר מקשיי הליכה של המלכות כיון שהיו רגליה אחוזות בקליפות. ואילו המשל לא מדבר בקשיי הליכה, אלא בהולך לבדו במדבר, ממילא הדרך שהולך בה נעשית ע"י הליכתו בה לראשונה ועל כן היא רק שביל דק. (ויבואר בהמשך)

והנה ההולך במדבר במקום שאין דרך ובתורה רעו המשל הוא כשאדם עושה דרך חדש להשם ית', אינו יכול לעשות דרך כבושה ע"י פעמי רגליו, כ"א כשילך הרבה.

והמצות מצד עצמן כשנעשות בלא חיות, נקראים צדק, כמ"ש (תהלים קיט) כל מצותיך צדק. והטעם נראה כי המצוות, הן מצוות מלך, ועשייתן היא תיקון המלכות הנקראת צדק, ורק כשמאירה לו האמת ועושה אותן בהתלהבות ודחילו ורחימו וחיות גדול הן נקראות אמונה, כמבואר בזהר/כ"ט 'צדק כד אתחבר בה אמת נעשית אמונה', וכאן שמדבר אפילו על מצוות של קטן שבקטנים הכוונה למצוות שהן צדק.

עתה יבאר כיצד עניין הנ"ל מרומז בפסוק שבו פתח את התורה

וזהו [ל] "צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו", מפרש רבנו כשהמצוה הולכת לפני הקב"ה בשבת אחרי שהיו רגליה אחוזות בקליפות, ועתה עולה מהן ועדיין הליכתה בקושי. אזי וישם לדרך פעמיו הקב"ה עושה מפעמי רגליו, דרך, שהוא נאמר על דרך שהוא כבושה לרבים. כי מחמת גודל התענוגים והשעשועים שיש להקב"ה מהמצוה, עושה מפעמי רגליו דהיינו מחשיב כאילו הם רבים שנעשה על ידם דרך כבושה. וזהו וישם לדרך פעמיו דהיינו שמחשיב לדרך את פעמי רגליו. ל"א נראה כוונתו שאע"פ שהמצוה שלו היא במדרגת צדק בלי חשק לרוץ למצוות וממילא המלאך הנברא ממנה הוא בלא רגלים, אעפ"כ הקב"ה משתעשע ומתענג ממנה כיון שנעשית מתוך חושך ודוחק בהתגברות גדול על היצר וכובד ועזות הגוף והעלם האמת, על כן מחשיב אותה כמצוות הצדיקים שהן רצות לפניו בכל יום ועושות דבר כבושה לפניו.

ל"ע ענין זה לקמן (סי' רעז) באריכות גם שם מבואר ענין המצוות שנקראות צדק ורגליהן אחוזות בקליפות עד כניסת שבת שאז עלות לפניו, והנה בוודאי בתחילת ההליכה אינה יכולה לעשות דרך כבושה רק הוא עדין שביל דקיק פעמי הרגליו, אך הוא כמשל התינוק כשמתחיל לילך, שבתחלה אינו יכול להלך יפה, אך האב מחמת גדל אהבתו ושעשועיו עם בנו, הוא עושה מפעמי רגליו דרך, וכו' אלא ששם מבאר וכל זה נעשה על ידי אכילת שבת שמשם מקבלין כח הרגליו בבחינת (שבת קנב) 'דוק בכבי ותשכח ברגליו' (אטל הכנה ותמצא האכילה בפסיעותיך שיחזק כחך). אבל בתורה שלנו רבנו לא אומר שצריך לעשות סעד למלכות אלא אהבת ה' לישראל כאב את בנו המשתעשע ומתענג על כל מעשה שעושה היא לבד עושה סמך וסעד למלכות ומחשיבה את פעמי רגליו כאילו הן דרך כבושה :

כ"ח תהלים פרק קיט (קעב) תען לשוני אמרתך כי כל מצותיך צדק:

כ"ט וזהו בלק דף קצח: - רבי חזקיה פתח הקדים לפקש מש"כ והיה צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו, ואמר האי קרא כלל איהו חד פסוק זה ישר וסיפא הכל הוא דבר אחד, מאי חדושא אתא לאשמועינן איהו חידוש כל הסיפא להשמיענו יותר מן הרישא, דהא צדק היינו אמונה, ואמונה היינו צדק, כי שניהם נוטים למלכות, וכן אזור מתניו, היינו אזור חלציו ולמה כפל את הענין במלות שונות, לא אשכחן קרא פהאי גוונא אין לנו מולאים מקרא כעין זה. ומשיב אלא לאו צדק באמונה אלל לך אינו כמו אמונה, ואף על גב דכלל חד ואף על פי שהכל הוא ענין אחד, וחד דרגא איהו והוא מדרגה אחת של המלכות, אבל בזמנא דדינא קשיא אלל בזמן שהיא עומדת בזיו קשה, ומקבלא מסטר שמאלא והיא מקבלת מלך הגבורה שבמאל, מחמת רוע המעשים של התחונים, פדין אקרי צדק, דינא ממש אז היא נקראת לך, שהוא דין ממש, ששם זה מורה על תוקף הדין שבה, ולקמן מפרש מתי המלכות נקראת אמונה.

והיינו וזהו מה שכתוב כי באשר משפטיך לארץ, צדק למדו יושבי תבל, פירושו דהאי דרגא דמשפט רחמי איהו כי מלכה זו הנקראת משפט היא רחמים, שהוא סוד ז"א שהוא בעל הרחמים, והוא מאיר למלכות הנקראת ארץ, וכד אתקריב משפט בצדק וכשמקרב ומאיר משפט בצדק, דהיינו ז"א למלכות, פדין אתבסם אז היא מתבסמת מתוקף דינה, ויכלין בני עלמא למסבל דינא דצדק ובני אדם יכולים לסבול את תוקף דיני האדם, שאם לא כן, היה העולם כסוף מתוקף הדין שבה. (רמ"ק ומפשיט)

וממשיך ואמר כי אמונה נקראת המלכות בשעתא דאתחבר בה אמת לחדה כשעה שמתחבר בה ז"א הנקרא אמת לשמחה דהיינו ליחוד, שאז מתגלה עליהם אור הבינה שהיא מקור השמחה, וכל אנפין נהידין ואז כל פני הספירות מאירות מחמת שמחה, ונהגות מהאור הגשפע מהבינה, פדין אקרי אמונה אז המלכות נקראת אמונה, ואית ותרנותא לכלא ויש ותרנות ומחילות עונות לכל ישראל, ואין מדקדקים על המעשים של התחונים, אלל משפיעים בין לראוים בין לשאינם ראוים.

תהלים פה יד

כ"ב בפירוש יש כאן נקודותים ואחריהן המשך ודל- וכן כותב בזהר"ק זכאה חולקיי מאן דזכי ליקרא זשבתא כו' כתיב אל יצא איש ממקומו ממקומו אתר דאיתחזי למיהר וזה בחי' אם תשוב משבת רגליו:

כ"ג מוהר"ת בתקפא. ובתולדו ותולדו נוסף הציון לסי' רעו

עד כאן ביאור חברותא לתורה קלט